

čujoči, bili so vsledtega tudi vsemogoči. Ako se n. pr. na Japonskem zgodi kaj sumljivega, je zrakoplovna eskadra v petih urah z Angleške na otokih vzhodnega solnca in vzame vso Japonsko v strah. Ko je bilo zrakoplovno brodovje dovršeno, naznanili so to zastopnikom vseh držav pri angleškem dvoru v posebni noti, v kateri izjavljajo med drugimi: „Mi, Eduard VII., kralj velike Britanije, vladarice morja, in odslej vladarice zračnega oceana in carice sveta itd., itd., naznanjamo vsem narodom na svetu svojo voljo: naj se nemudoma odpravijo pomorske ladje in razpuste armade. Po milosti božji smo dobili v roke orožje, katerega ne more uničiti nobena sila, nobena organizacija, in to orožje hočemo rabiti le v blagor vsega sveta. Vsak narod naj živi mirno na svojem ozemlju ter skrbi le za svoje koristi. Nastal je čas, da se moč zameni s plugom. Ako bode vsak narod v miru skrbel le za svoj blagor, bode vladalo kraljestvo božje na zemlji.“ Isti dan, ko se je ta volja angleškega kralja naznanila vsem diplomatom pri angleškem dvoru, so se pojavili nad stolnimi mesti vseh velikih držav oddelki zrakoplovne armade. Kadar se je dvignil upor, sledila je na mestu kazen nepokornežev. Svet se je bil pokoril in na zemlji je nastal zlati vek. Vsi narodi so morali plačevati Eduardu VII. stroške za vzdrževanje in popraviljanje zrakoplovne armade. Angleška je odslej stala na vrhuncu slave in moči, postala je „carica mira“ (kraljica sveta). Vsi drugi vladarji so bili le upravitelji svojih držav, zakone je diktirala Angleška. To je bilo povod, da se je polagoma razvijala agitacija zoper britansko vsemogočnost. Tisoči in stotisoči milijonov knjžic in razglasov so se razširili po svetu, v katerih se je razglašalo, da Angleška krati pravice narodov; prirejali so se shodi, sklepale resolucije. Ker Angleška ni hotela odjenjati, so nastali velikanski upori. Prvi upor se je začel v Franciji, ki je prva nastopila v obrambo „človeških pravic“. A kmalu so Angleži spoznali, da na čelu vseh uporov stoji nemški cesar in da je sovražnikom „carice mira“ znana skrivnost „generatorja“. Cele trume revolucionarjev so se skrivale pod zemljo v rudokopih in izdelovale sovražno zrakoplovno armado. Ko so bile vse priprave dovršene, nastal je v zraku grozen boj dveh zrakoplovnih armad: nemške in angleške. Angleži so bili popolnoma poraženi, ker so imeli samo bombe, njihovi sovražniki pa celo zrakoplovno topništvo. Da so Angleži mogli metati bombe na sovražnika, so morali biti vsaj za trenutek naravnost nad sovražnikom, dočim so mogli sovražniki od daleč streljati v vseh smeréh. — V romanu se nahaja tudi nekaj romantičnega gradiva, katerega glavna junakinja je demonična ženska z zlatimi lasmi in zelenimi očmi, Angležinja, ki se je omožila z pruskim grofom; ko jo je nemški cesar kot ovaduhinjo poslal v Anglijo, je izvedel s pomočjo hipnotizma od svojega sorodnika skrivnost „generatorja“ angleških zrakoplovov. V zrakoplovni bitki pa pade, ko se njen zrakoplov sreča z zrakoplovom nje-

nega sovražnika. Romantično pripovedovanje je precej banalno, ali vsebina je zelo zanimivo in duhovito izvedena ter tupatam sili čitatelja k premišljevanju.

Fr. Štingl.

0960

Laška.

Giusto Butignoni: **Nella Santa Russia.** Apunti presi da un notiziario di viaggio. Con numerose illustrazioni. Udine. Tipografia del patronato. 1909. Strani 443. Cena 4 krone. — Katoliški duhovnik, katehet na neki srednji šoli v Trstu, je porabil nekaj

SLIKE IZ PERZIJE: GODBA

prostih tednov lanskih počitnic, da je naredil izlet na Rusko in opisuje v gori navedeni knjigi svoje potovanje. Ruskih potopisov imamo mnogo, toda od neslovanškega katoliškega duhovnika iz novejšega časa menda nobenega drugega. V tem tiči zanimivost knjige. Pisatelj opisuje samo Krakov, Varšavo, Moskvo in St. Petersburg in vožnjo po železnici med temi mesti. Potoval je brez znanja jezika in z Bedekerjem v roki in o ruskih razmerah je imel poprej le malo pojmov. Razume se torej, da je imel na poti marsikakšno neprijetnost in zadrego, katero opisuje s svežim

humorjem. Seveda pri takih razmerah ni mogel potovanja tako izkoristiti, kakor bi ga, ako bi razumel jezik in poznal položaj in imel na razpolago več časa. Priznati se pa mora, da je dobro opazoval in njegove sodbe so domalega vedno dobro zadete. Novega nam sicer ne podaja ničesar, vendar je pre-

ODSTAVLJENI ŠAH

gledno sestavil in opisal, kar je videl in njegova knjiga bo dobrodošla marsikom, ki želi bliže spoznati ruske stolice. S sabo na popotovanje je vzel nekaj zdravih nazorov, na podlagi katerih opisuje in presoja trezno in jasno. Predsodkov za ali proti Rusiji nima nobenih, rezultat njegovega opazovanja pa potrjuje že znane splošne sodbe o Rusiji. Semtertje se mu prigodi kakšna pomota. Tako n. pr. gre v Varšavi v uniatsko cerkev, najde tam popa in se prične z njim razgovarjati, pop ga pa takoj zapusti in neuljudno zbeži. Pisatelj ni vedel, da se cerkev samo še imenuje uniatska, v resnici je pa sedaj pravoslavna in je zadel na pravoslavnega popa. Ker je v Varšavi napetost med katoliško in pravoslavno duhovščino tako ostra, je pop v pisatelju slutil najbrže kakšnega skrivnega agenta rimskega papeža ali Bog vedi kaj.

Splošno pa lahko knjigo v resnici priporočamo vsem katoličanom, katere zanima sveta Rusija.

Dr. L. L.

09650

Angleška.

Racial problems in Hungary, By Scotus Viator, Author of „The future of Austria-Hungary“. With illustrations and a map. London. Archibald Constable and Company. L. T. D. 1908. Pag. XXVIII + 450. Price 16 net. — Že pred nekoliko meseci so slovaški listi naznanili, da znani angleški pisatelj, zgodovinar in politik B. W. Seton-Watson (pseudonim Scotus Viator) piše obširno knjigo o Slovakah. Knjiga je vobče presenetila po svoji krasni opremljeni, bogati, temeljiti in resnični vsebini. Delo obsega tri predgovore,

21 poglavij, 19 prilog, bibliografijo in indeks, 42 ilustracij in narodopisni zemljevid Ogrske. Ilustracije iz življenja Slovakov so zares umetniška dela. Čitatelj tu najde podobo Andreja Kmety Hlinka, Juriga, Svetozara Hurbana Vajanskega, Štura, Kollárja i. dr. Delo je zgodovinsko-retrospektivno, aktualno in obsega pravo sliko sedanjega položaja Slovakov in hkrati perspektive v bodočnost. — Pisatelj, ki je že izdal knjigo: „The future of Austria-Hungary“ (knjiga je bila prevedena v nemščino od prof. K. Bröckhausena na Dunaju in je vzbudila mnogo šuma, hvale in kritike), piše v predgovoru najprej o vzrokih, ki so ga napotili k temu, da se je potegnil za nemažarske narodnosti na Ogrskem. Izpočetka je nameraval spisati zgodovino Avstro-Ogrske od dunajskega kongresa (l. 1814—1815), začeni do najnovejše dobe. A kmalu je spoznal, da brez temeljitega proučevanja narodnostnega vprašanja na Ogrskem ni mogoče pisati o zgodovini sedanjega političnega položaja in bodočnosti avstro-ogrške države. Pisatelj se je pri proučevanju avstrijskega narodnostnega vprašanja prepričal, da je narodnostno vprašanje

AHMED MIRZA
novi perzijski šah

Cislajtanije lažje in manj važno nego na Ogrskem. Viatorjeva knjiga se zato peča natančneje s Slovaki, ker je njihova usoda in borba za narodnost tipična za druge narode. Položaj Slovakov more biti zgled drugim nemažarskim narodnostim na Ogrskem, ki trpe največjo krivico ter zaslužijo pomoč in usmiljenje. Dalje pisatelj v predgovoru piše, da knjiga ni spisana